

RESSENYES BIBLIOGRÀFIQUES

Aquesta secció bibliogràfica té l'objectiu de reunir tota la informació dispersa sobre ornitologia balear que apareix publicada en altres revistes i llibres, tant de la nostra comunitat com nacionals o estrangers, per, d'aquesta manera, fer-la més accessible a qualsevol persona interessada en l'ornitologia balear. Aquest apartat recull ressenyes breus en què es ressalten els principals resultats i s'hi aporten teories sobre el contingut de les publicacions rebudes a la biblioteca del GOB.

Un conjunt de col·laboradors realitzen desinteressadament aquestes notes i contribueixen amb el seu esforç a la transmissió d'informació, que podrà tenir una funció en la formació i l'actualització dels coneixements ornitològics dels membres de la nostra associació. Les ressenyes expressen les opinions dels revisors, això vol dir que no reflecteixen necessàriament el parer del GOB.

A l'apartat de nous anuals, es presenten els dos darrers nous intercanvis per a la biblioteca.

Llista de col·laboradors: Xisco Avellà, Juan Miguel González, Guillem X. Pons, i Carlota Viada.

ARTICLES

McMINN, M. i VICENS, D. 2007. "Presència de *Phalacrocorax aristotelis* (Linnaeus, 1761) en un depòsit de playa del subestadio isotòpic 5e en Mallorca (Illes Balears, Mediterràneo Occidental)". *Butll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 50: 217-225. ISSN 0212-260X. Palma de Mallorca.

A les Illes Balears, pràcticament tots els jaciments que han aportat ossos d'auccells, són d'origen càrstic. A aquest article es dona a conèixer la troballa d'un os de corb marí, *Phalacrocorax aristotelis*, dins una tipologia de jaciment atípic, com és una platja quaternària. La presència d'*Strombus bubonius*, una espècie de mol·lusc bioindicadora de clima càlid, permet ubicar cronològicament el jaciment dins del subestadi isotòpic 5e del Pleistocè superior.

Les restes fòssils de corb marí ja se coneixien de tres jaciments paleontològics de les Illes Balears: Cova Nova de Capdepera, Mallorca - Pleistocè superior; Cova del Mirador de la Costa dels

Pins, Son Servera, Mallorca - Pleistocè; i Es Pouàs, Sant Antoni de Portmany, Eivissa - Pleistocè superior. Aquests tres jaciments són rebliments situats a cavitats d'origen càrstic. A Mallorca el corb marí apareix també com a restes d'alimentació humana al jaciment arqueològic de s'Illot des Frare.

Els principals jaciments paleontològics d'aus fòssils de les Balears i de la Mediterrània són rebliments d'origen càrstic. A les Illes Balears només es coneix un cas de jaciment d'origen no càrstic amb fòssils d'auccells: el Frontó des Molar (Manacor), un depòsit de calcarenites de platja on se trobaren restes de virot *Puffinus mauretanicus*, i de colom, *Columba* sp. Aquest treball presenta una gran semblança en la seva tafocenosi respecte al del Frontó des Molar.- Guillem X. PONS.

TRIAI, R. 2007. "Biologia hivernal de la població adulta de l'ànguila peixatera (*Pandion haliaetus*) a l'illa de

Menorca". *Butll. Soc. Hist. Nat. Balears*, 50: 239-248. ISSN 0212-260X. Palma de Mallorca.

En aquest article, l'expert menorquí en l'àguila peixatera Rafel Triay ens presenta els resultats d'un estudi sobre aquesta espècie que es va dur a terme durant els anys 2002 i 2003 a Menorca.

Per dur-lo a terme es varen col·locar radioemissors a 4 exemplars, aquests varen ésser seguits durant tot l'any, exceptuant l'època reproductora. El seguiment va ésser exitós i va possibilitar

extreure molta informació i activitat diària de vol, àrees on campeja, posadors utilitzats, dormidors, així com també permeté confirmar que un petit percentatge d'adults abandona l'illa per un cert període de temps.

A l'illa es varen poder identificar 3 àrees de gran importància per a l'espècie, prioritàries per a la seva conservació: zona nord-oest, la Vall; zona nord central: Cavalleria, Lluriac i badia de Fornells; i la zona nord-est: Parc Natural de s'Albufera des Grau, Addaia i Favàritx.- Juan Miguel GONZÁLEZ.

LLIBRES

PAPACONSTANTINON, C. 2007. *Eleonora's Falcon, Rulnig the Aegean Skies*. Ed. Hellenic Ornithological Society. Athens. ISBN: 978-960-86631-9-0.

El falcó marí *Falco eleonorae*, espècie típicament mediterrània, té el principal reducte de la seva població mundial a les illes i illots del mar Egeu (Grècia). Poc se sabia sobre la fracció grega quan, al 2003, l'Associació Grega d'Ornitologia (HOS/BirdLife) va rebre fons del Programa LIFE de la Unió Europea i de la Fundació Levendis per omplir aquest buit, tant de coneixement com de conservació.

En quatre anys, entre 2003 i 2007, s'han recorregut les prop de 6.000 illes i illots de l'Egeu i del Jònic, comptant els falcons marins (*Varvaki* els anomenen la gent local).

El resultat ha estat espectacular: més de 12.300 parelles (el 82% de la població mundial), distribuïdes en 250 illes de l'Egeu, i només una del Jònic. Mai s'havia dut a terme un cens tan exhaustiu de la població grega de l'espècie, ja que és una tasca inabordable sense mitjans econòmics i humans suficients, que és precisament el que ha

aportat aquest projecte.

En quatre anys d'intensa activitat a la mar, HOS ha aconseguit, a més d'estimar la mida poblacional del falcó marí, molta informació sobre altres aspectes, com ara els paràmetres reproductors, l'hàbitat de cria, l'alimentació, amenaces, etc. Tot això, juntament amb els resultats d'altres investigacions acadèmiques, s'ha bolcat en aquest llibre esplèndidament editat.

L'ocasió ho mereixia, tanta informació recollida sobre la principal població de l'espècie havia d'ésser compilada i posada a l'abast de tots els interessats.

HOS no ha fet un llibret divulgatiu, ni una sèrie d'articles científics (que també, per cert), sinó que ha volgut editar un volum potent que combina desenes de magnífiques fotografies amb un complet text. L'editor és un dels millors fotògrafs de natura de Grècia, Christos Vlachos; l'autor del text, un dels millors ornitòlegs del país, Kostas Papakonstantinou. I han estat recolzats per un equip de col·laboradors, entre d'altres Paschalis Dougalis, que ha fet els dibuixos. Tot plegat, ha fet

que l'obra sigui a més de molt digna, molt interessant en continguts. De fet, l'única monografia sobre l'espècie, de Hartmut Walter, datava del 1979, i ha plogut des de llavors, sobretot entre 2003 i 2007.

El llibre té una versió en grec i una altra en anglès. Ocupa 108 pàgines, amb un text exhaustiu però a la vegada fàcil de llegir, il·lustrat amb 120 fotografies de 25 autors diferents.

El contingut detalla la vida del falcó marí, molt particular ja que és el de la cria més tardana del nostre entorn, adaptada a la cria dels polls quan els petits aucells migradors viatgen cap a Àfrica al final de l'estiu. A Grècia, a més, la seva distribució està molt lligada a un vent també molt particular, el *meltemi*, que precisament determina aquesta migració de la quan depèn. També s'actualitzen les dades sobre la mida poblacional i la distribució mundial de l'espècie, ressaltant les de Grècia per ser la primera vegada que se té un cens complet. Un capítol està dedicat a la descripció i la biologia bàsica del falcó marí i un altre detalla aspectes com la hivernada a Madagascar, la ruta migratòria, observacions fora de les zones de cria, passant a documentar la seva biologia reproductora, la seva dieta i les tècniques de caça. Un interessant

capítol se centra en comparar el falcó marí amb el seu congènere més semblant ecològicament, el falcó fumat (*Falco concolor*), que viu al Sàhara oriental i sud de la península d'Aràbia, i a enumerar altres espècies que, a l'Egeu, també s'aprofiten dels petits migrants autuminals. Un apartat avalua el perquè de l'èxit del falcó marí a l'Egeu, i conclou que és per la combinació ideal d'una gran disponibilitat de llocs per a nidificar i les especials condicions per a la caça, en part gràcies a l'acció del *meltemi*. Un repàs a la relació d'amenaces i a les actuacions de conservació dutes a terme fins ara i se tanca el cercle, i el llibre, amb una menció a la importància de preservar les illes i illots que el *varvakia* comparteix amb altres aus marines i rapinyaires al paradís Egeu. Les darreres pàgines inclouen més imatges, no només del falcó, sinó també de la feina desenvolupada. Els annexos aporten algunes dades més tècniques, si bé manca un llistat més complet de la bibliografia de referència, fet que resta rigor a aquest treball.

En definitiva, un llibre per llegir i aprendre més d'aquesta fascinant au i per gaudir de les imatges, que ens transporten a un mar proper i llunyà, l'Egeu.-
Carlota VIADA.

ALTRES LLIBRES REBUTS

BANNERMAN, D.A. i BANNERMAN, W.M. 1958. *Birds of Cyprus*. K. Rustem & Brother.

BONNÍN, J. 2008. *Campanya d'anellament científic d'aus durant la migració postnupcial, Parc Natural de sa Dragonera 2008*. Consell de Mallorca & GOB Mallorca. Informe inèdit.

DE PABLO, F. 2008. *El milano real (Milvus milvus) en Menorca. Actuaciones y resultados, año 2008*. Direcció

General de Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental (Conselleria de Medi Ambient-Govern Balear) - Institut Menorquí d'Estudis. Informe inèdit.

DE PABLO, F. 2008. *Situación del alimoche, Neophron percopiterus, en Menorca. Año 2008*. Direcció General de Caça, Protecció d'Espècies i Educació Ambiental (Conselleria de Medi Ambient-Govern Balear) - Ins-

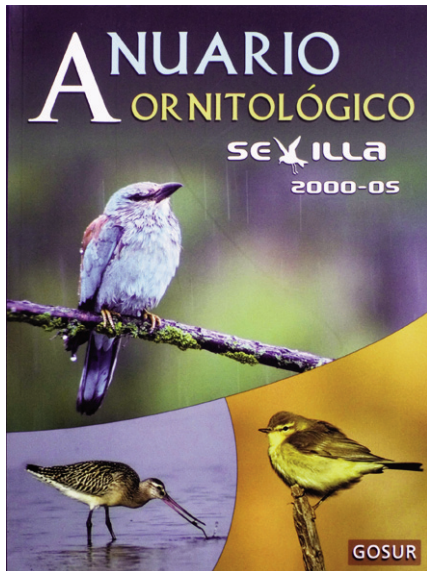
- titut Menorquí d'Estudis. Informe inèdit.
- JUBETE, F. *et al.* 2006. *El carricerín cejudo. Manual para el manejo de vegetación helofítica y monitorización de poblaciones.* Fundación Global Nature.
- KOURTELLARIDES, L. 1998. *Breeding birds of Cyprus.* Bank of Cyprus Group-Cyprus Ornithological Society (Nicosia).
- MADROÑO, A., GONZÁLEZ, C. i ATIENZA, J.C. 2005. *Libro rojo de las aves de España.* Dirección General para la Biodiversidad-SEO/BirdLife (Madrid).
- MARGALIDA, A. i HEREDIA, R. (coord.) 2005. *Biología de la conservación del quebrantahuesos Gypaetus barbatus en España.* Organismo Autónomo Parques Nacionales (Madrid).
- SANMARTÍ, R. *et al.* 2005. *Atlas de las aves nidificantes del Parque Nacional de Aigüestortes i Estany de Sant Maurici y su entorno.* Organismo Autónomo Parques Nacionales (Madrid).
- SUNYER, J.R. 2008. *Biología de la curruca balear Sylvia balearica.* GOB Mallorca. Informe inèdit.

NOUS ANUARIS ORNITOLÒGICS

Per Xisco AVELLÀ
Bibliotecari del GOB Mallorca

La Biblioteca del GOB no deixa de créixer. Tenim establert un intercanvi efectiu amb unes 105 publicacions periòdiques sobre ornitologia i/o protecció d'auccells. Entre elles, una vintena

d'anuaris ornitològics similars al nostre editats a diverses contrades de la península Ibèrica. Ara s'incorporen a la llista dos anuaris nous: el de la província de Sevilla, i un per a l'arxipèlag canari.

Anuario Ornitológico de la provincia de Sevilla. Editat pel Grupo Ornitológico del Sur (Gosur). El primer volum (editat el 2008) no duu numeració, i abarca el període 2000-2005. Amb 120 pàgines, inclou mitja dotzena d'articles no gaire extensos (de 3 a 6 pàgines), incloent els resultats de dos recomptes de rapinyaires nidificants a la província de Sevilla (*Falco naumanni* i *Elanus caeruleus*); mentre les dues terceres parts restants van dedicades al catàleg de dades d'observació. El volum inclou unes poques fotos en blanc i negre.

Anuario Ornitológico de las islas Canarias. Editat per la Fundación Global Nature – Canarias. Hem rebut el primer volum editat (sense numeració), que cobreix el període 2000-2006. Té 304 pàgines, i està editat amb bastant de luxe (paper de qualitat, profusió de color). Inclou, entre d'altres: llista patró de les aus de Canàries; llista sistemàtica, incloent una selecció de registres de cada espècie en el període abarcat; 4 articles (entre ells, un recompte hivernal d'aus aquàtiques de Tenerife); 10 notes breus; i una secció sobre anellatge.